

*М.В.МАСЛАК***ДОСЛІДЖЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ
ВЛАСНІСТЮ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

У статті розглянуто питання управління інтелектуальною власністю на основі використання системного, інноваційного, інформаційно-відтворювального, процесного та функціонального підходів. Визначено специфічні риси кожного методичного підходу до управління, виділено взаємозв'язок запропонованих підходів до управління та позначено стратегію розвитку сучасних підприємств на основі ефективного використання результатів інноваційної діяльності та інтелектуальної власності. Доведено, що найбільш широкого використання в цей час має процесний підхід до управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві, який проявляється через взаємозв'язок і взаємозалежність управлінських функцій при виконанні бізнес-процесів. Визначено, що ефективність функціонального підходу до управління інтелектуальною власністю, на наш погляд, залежатиме від належної взаємодії з менеджментом і працівниками підприємства. Тому вже на етапі створення функціонального підрозділу по управлінню інтелектуальною власністю необхідно переконувати топ-менеджмент підприємства до того, що він повинен надати такій функціональній структурі певні повноваження. Системно-інформаційний підхід до управління інтелектуальною власністю концентрує увагу на значущості інформації на всьому відтворювальному циклі, що передбачає необхідність інформаційних взаємозв'язків між елементами системи управління ІВ, які забезпечують умови для безперервного відтворювального процесу. Інноваційний підхід до управління полягає в активізації інноваційної діяльності промислового підприємства за рахунок використання об'єктів інтелектуальної власності, які в результаті введення їх в господарський обіг на своєму підприємстві або на інших підприємствах (на ліцензійних засадах) дозволять забезпечити підприємству на своєму цільовому ринку конкурентні переваги та сталий розвиток на основі свого інтелектуально-інноваційного розвитку у ринкових умовах. Поняття стратегічного підходу до управління ІВ включає в себе плани та напрямки виробничих дій, послідовність прийнятих рішень та методи, що дозволяють оцінити, провести аналіз і розробити ефективну систему для сфери інтелектуальної власності з метою ефективної реалізації стратегії підприємства. Детальний аналіз організаційно-економічних підходів до управління ІВ на промисловому підприємстві дозволяє зробити висновок про найбільшу ефективність таких методів управління інтелектуальною власністю як системний та процесний, які надають підприємству особливу ефективність при належному маркетинговому забезпеченні.

Ключові слова: інтелектуальна власність, управління, методичні підходи, системний підхід, інноваційний підхід, інформаційно-відтворювальний підхід, процесний підхід, функціональний підхід.

*M. V. MALAK***STUDY OF EXISTING APPROACHES TO INTELLECTUAL PROPERTY MANAGEMENT IN
INDUSTRIAL ENTERPRISES**

The article examines the issue of intellectual property management based on the use of systemic, innovative, informational and reproductive, process and functional approaches. The specific features of each methodical approach to management are defined, the interrelationship of the proposed approaches to management is highlighted, and the development strategy of modern enterprises based on the effective use of the results of innovative activity and intellectual property is indicated. It has been proven that the process approach to the management of intellectual property at an industrial enterprise is the most widely used at this time, which is manifested through the interrelationship and interdependence of management functions in the execution of business processes. It was determined that the effectiveness of the functional approach to intellectual property management, in our opinion, will depend on proper interaction with the management and employees of the enterprise. Therefore, already at the stage of creating a functional division for intellectual property management, it is necessary to convince the top management of the enterprise that it should grant certain powers to such a functional structure. The system-informational approach to intellectual property management focuses attention on the importance of information throughout the reproduction cycle, which implies the need for informational relationships between the elements of the IP management system, which provide conditions for a continuous reproduction process. An innovative approach to management consists in intensifying the innovative activity of an industrial enterprise through the use of intellectual property objects, which, as a result of their introduction into economic circulation at one's enterprise or at other enterprises (on a licensing basis), will allow the enterprise to provide competitive advantages in its target market and sustainable development based on its intellectual and innovative development in market conditions. The concept of a strategic approach to IP management includes plans and directions of production actions, the sequence of decisions and methods that allow to evaluate, analyze and develop an effective system for the field of intellectual property in order to effectively implement the company's strategy. A detailed analysis of the organizational and economic approaches to the management of IP at an industrial enterprise allows us to draw a conclusion about the greatest effectiveness of such intellectual property management methods as system and process, which provide the enterprise with special efficiency with proper marketing support.

Keywords: intellectual property, management, methodical approaches, system approach, innovative approach, informational and reproductive approach, process approach, functional approach.

Вступ. Поточне століття – це ера економіки знань, а інтелектуальна власність, інтелектуальні інновації, промислово конкурентоспроможність та міжнародна конкурентоспроможність будуть вічними темами цієї епохи. На даному етапі багато проблем, що стоять перед розвитком національних підприємств, пов'язані з відсутністю системи управління інтелектуальною власністю (ІВ), що серйозно обмежує підвищення конкурентоспроможності та стратегічних переваг підприємств. Тому вкрай необхідним є слідування тенденції розвитку економіки знань та створення і вдосконалення системи управління ІВ підприємства. Надійна система управління ІВ підприємства вимагає не

тільки вдосконалення внутрішньої системи управління підприємством, а й посилення державою управління правами ІВ підприємств та захисту прав ІВ суспільством.

У сучасний період економічного розвитку важливим інструментом конкурентної боротьби стає правильно певна стратегія розвитку підприємства, заснована на зіставленні власного ресурсного потенціалу із зовнішнім оточенням, у якому воно діє. Правильно обрана стратегія дозволяє зберігати конкурентоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі. Тому виникає необхідність проведення цілеспрямованої політики розвитку підприємств, спрямованої на створення, використання та комерціалізацію об'єктів ІВ,

а також активізацію інноваційного процесу. Підвищення значущості інтелектуальної власності як фактора підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах інноваційної економіки визначає необхідність якісного та кваліфікованого управління ІВ.

Управління інтелектуальною власністю має здійснюватися відповідно до основних наукових підходів до управління, які формують загальне уявлення про систему управління та деталізують внутрішні процеси, що відбуваються в ній.

Підприємство може досягнути комерційного успіху лише тоді, коли воно має чітко виражені цілі свого інноваційного розвитку та згуртовану команду менеджерів. Інновації можна визначати як завдання наділення людських і матеріальних ресурсів новими більш сильними та більш ефективними можливостями для покращення бізнес-результатів, а менеджери повинні перетворити потреби суспільства в прибуткові можливості для підприємства. Концепція управління ІВ підприємства відноситься до керівної ідеології та основних принципів його діяльності, необхідних для створення, вдосконалення та постійного розвитку всієї системи управління. Загалом, система управління ІВ підприємства служить його бізнес-цілям, а система управління ІВ підприємства повинна бути уніфікована зі стратегічним мисленням топ-менеджменту підприємства. Тільки обслуговуючи комерційні цілі підприємства, система управління ІВ може не втратити свої стратегічні цілі, а підприємство може отримати економічні вигоди від управління ІВ, що, у свою чергу, сприяє безперервному розвитку ІВ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління ІВ на промислових підприємствах вже тривалий час перебуває в центрі уваги

багатьох теоретиків та практиків [1-17]. Ці питання викладено в більшості наукових публікацій, підручників та навчальних посібників, виданих за авторством визнаних учених О.А.Блюводської, О.Б.Бутнік-Сіверського, В.В.Вірченко, О.Д.Витвицької, В.Г.Дюжева, Н.С.Ілляшенко, С.М.Ілляшенко, С.В.Князя, С.В.Ковальчук, О.П.Косенко, А.В.Косенко, Т.О.Кобелевої, М.А.Окландера, П.Г.Перерви, Д.В.Райко, А.В.Череп, П.М.Цибульова, Ю.С.Шипуліної та ін. В цілому вчені розглядають організацію економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання з використанням або структурного підходу, в основі якого – створення форми (архітектури зв'язків) управління організаційною структурою аналітичної служби, або ж технологічного підходу (топології зв'язків аналітичних завдань) на різних технологічних етапах обробки інформації.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз існуючих науково-методичних положень, практичних рекомендацій та невирішених питань щодо забезпечення ефективного управління ІВ на промислових підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Технологічна основа управління інтелектуальною власністю промислового підприємства, на нашу думку, базується на сукупності методичних підходів до управління (рис. 1), дослідження яких дозволяє, по перше, більш ефективно здійснювати управлінські процеси в інтелектуально-інноваційній сфері діяльності, по друге формувати пропозиції по вдосконаленню існуючих та формуванню принципово нових підходів до управління ІВ підприємства.

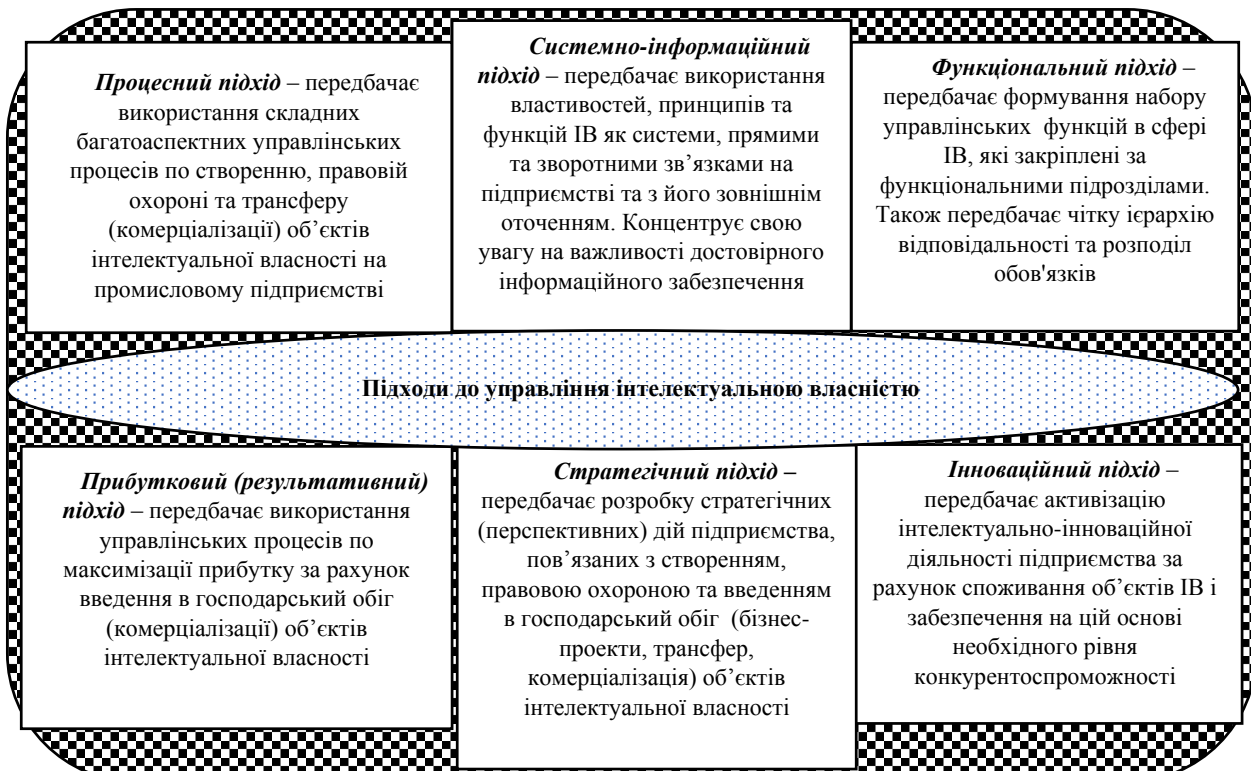

Рисунок 1 – Існуючі підходи до управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві
Джерело: власна розробка

Найбільш широкого використання в цей час має процесний підхід до управління ІВ на промисловому підприємстві, який проявляється через взаємозв'язок і взаємозалежність управлінських функцій при виконанні бізнес-процесів. Прихильники використання процесного підходу до управління ІВ вважають, що створення та використання ІВ у виробничо-комерційній діяльності підприємства є взаємозалежним процесом і необхідно враховувати всі його етапи.

При цьому функціонування системи на всіх рівнях (макро-, макро-, мезо) розглядається з позицій часткових бізнес-процесів, які прямо або опосередковано пов'язані з системою управління ІВ [1, 3, 8]. Дослідження існуючої практики розробки, дистрибуції та споживання об'єктів ІВ на промислових підприємствах нашої країни наглядно демонструє факти органічної взаємодії та взаємозалежності низки дуже важливих для успішного менеджменту процесів. Звертаємо увагу на те, що в моделі управління ІВ на основі процесного підходу безпосередньо до процесу управління відносяться тільки організаційні та ринкові процеси. Якраз ці складові і представляють основну частину підходу, що аналізується. Інші дві складові цієї моделі також є важливими, так як забезпечують ефективну реалізацію власне процесу управління ІВ. До їх особливостей слід віднести такий факт, що вони здійснюються паралельно з базовим процесом та виконують прямий контроль його доцільності та ефективності.

Управління ІВ на промисловому підприємстві на основі функціонального підходу передбачає введення в організаційну структуру базового підприємства (або його філіалу) спеціального структурного підрозділу (центру управління ІВ), в функції якого закласти задачу, яка в прямому сенсі відтворює функції управління ІВ на даному промисловому підприємстві. Принципово такий підхід, на наш погляд, не повинен визнавати заперечень, проте є ціла низка проблем які по відношенню до підприємств промислового профілю потребують свого уточнення та більш детального наукового доопрацювання.

Центр управління ІВ контролюється підприємством, його керівник функціонально підпорядковується топ-менеджменту підприємства, а по статусу може бути і заступником директора). В своїй діяльності він керується внутрішніми правилами і загальною інноваційною політикою підприємства. Це є важливою перевагою функціонального підходу до управління ІВ. При використанні функціонального підходу рівень первинних витрат на створення та функціонування такого центру не дуже великий.

Разом з тим, функціональний підходу до управління ІВ має деякі недоліки. На наш погляд, до них слід віднести:

а) відсутність у працівників підрозділу необхідного досвіду і компетенцій;

б) в більшості випадків притаманний низький рівень первинного фінансування для початку повноцінної роботи такого функціонального підрозділу, що не сприяє його ефективній роботі;

в) організаційно використовувати функціональний підхід до управління ІВ під сили тільки фінансово сильним підприємствам (великим корпораціям).

Також виникає логічне питання про те, яким чином створення відділу (центру) управління ІВ відіб'ється на вже існуючих на підприємстві структурних підрозділах, які частково вже виконують частину управлінських функцій в сфері ІВ (науково-інформаційний відділ, патентний відділ, відділ маркетингу, відділ перекладів, і юридичний відділ і так ін.).

Ефективність функціонального підходу до управління ІВ, на наш погляд, залежатиме від належної взаємодії з менеджментом і працівниками підприємства. Тому вже на етапі створення функціонального підрозділу по управлінню ІВ необхідно переконувати топ-менеджмент підприємства до того, що він повинен надати такій функціональній структурі певні повноваження.

Системно-інформаційний підхід до управління ІВ концентрує увагу на значущості інформації на всьому відтворювальному циклі, що передбачає необхідність інформаційних взаємозв'язків між елементами системи управління ІВ, які забезпечують умови для безперервного відтворювального процесу. Спотворення, недостатність та несвочасність інформації призводить до зниження ефективності управління, до збільшення ризиків у діяльності підприємницьких структур, до погіршення економічних та фінансових показників. Чим точнішим і достовірнішим, повнішим і кориснішим буде ця інформація, тим ефективнішим буде управління. Налагоджена система інформатизації управління дозволяє найбільш повно та достовірно характеризувати зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, їх зміну, прийняти оптимальне для кожної конкретної ситуації управлінське рішення. Усе це усуває стан невизначеності, знижує ризики діяльності підприємств, забезпечує їх стійкий розвиток. Прихильники системно-інформаційного підходу до управління ІВ вважають, що в сучасному світі чільну роль займає унікальна інформація та обмін відомостями, отже, успіх управління ІВ залежить від грамотного використання актуальних інформаційних ресурсів. При цьому надзвичайно важливим є забезпечення режиму комерційної таємниці для підприємства.

Практична реалізація системно-інформаційного підходу до управління ІВ у виробничо-комерційній діяльності промислових підприємств здійснюється в першу чергу на основі застосування системного аналізу, який є комплексом методів і засобів дослідження та конструювання складних об'єктів як соціально економічних і технічних систем. Розглядаючи управління інтелектуальною власністю з позиції системного аналізу, дослідники виявили, що на вхід системи управління надходять матеріальні та інтелектуальні ресурси, які перетворюються в процесі управління з урахуванням впливу зовнішнього середовища та реалізуються у вигляді інноваційного продукту або комерціалізованого об'єкта

інтелектуальної власності, що досягається у вигляді зворотного зв'язку основних елементів системи.

В більшості випадків представлений в системно-інформаційному підході блок «Управління інтелектуальною власністю» є невизначеним і в певній мірі незрозумілим, так як не відображає внутрішні взаємодії у процесі здійснення управлінської діяльності, а лише визначає обмежені зовнішні ресурси та цільові орієнтири системи. З метою визначення частин та елементів системи, взаємозв'язок та взаємодія яких призводить до перетворення зовнішніх ресурсів у результат діяльності системи, потрібна побудова структурної моделі системи управління інтелектуальною власністю.

Дослідники визначають, що здійснення діяльності суб'єкта управління при інформаційно-системному підході ґрунтується на певному наборі методів, функцій, законів та принципів впливу, з урахуванням специфічних властивостей та характеристик об'єкта управління, та орієнтоване на досягнення оптимальних результатів функціонування системи. Об'єктами управління у межах цього підходу є такі категорії: інноваційні продукти, інноваційні процеси, інноваційна діяльність, інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності. Управлінські впливи суб'єкта на об'єкт у системі управління передбачають різноманітні методи, такі як організаційні, адміністративні, економіко-правові, соціально-психологічні.

В основі інноваційного підходу до управління ІВ лежить твердження про те, що конкурентну перевагу можна досягти лише в результаті винахідницької активності та постійного впровадження нових технологій, тому управління слід здійснювати з урахуванням першорядності новаторського елемента. Основним джерелом видатків у цьому випадку стане фінансування інновацій.

Інноваційний підхід до управління полягає в активізації інноваційної діяльності промислового підприємства за рахунок використання об'єктів інтелектуальної власності, які в результаті введення їх в господарський обіг на своєму підприємстві або на інших підприємствах (на ліцензійних засадах) дозволять забезпечити підприємству на своєму цільовому ринку конкурентні переваги та сталий розвиток на основі свого інтелектуально-інноваційного розвитку у ринкових умовах [1, 3, 14, 16].

На наш погляд, теоретико-методична сутність інноваційного підходу в повній мірі відтворюється в принципах його формування, впровадження та використання. До основних принципів реалізації інноваційного підходу до управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві, на наш погляд, слід віднести наступні:

- пріоритет якості продукції, яка виробляється на підприємстві, у всіх ланках виробничо-комерційного процесу;

- постійний пошук інноваційних напрямів розвитку та вдосконалення техніко-економічних показників та характеристик продукції;

- створення спеціалізованого підрозділу з управління результатами інноваційної діяльності та інтелектуальною власністю підприємства;

- оптимізація управлінського процесу на інноваційних засадах;

- забезпечення потреб підприємства кваліфікованими кадрами, здатними до творчої та дослідницької діяльності, на основі впровадження системи організаційного навчання;

- формування системи стимулів та інструментів мотивації до активної участі персоналу підприємства в інноваційному процесі;

- забезпечення своєчасною та повною інформацією структурних підрозділів і таке ін.

Як свідчать результати проведених досліджень, інноваційний підхід в сфері управління промисловими підприємствами не обов'язково пов'язаний з інтелектуальною власністю. На переважній більшості малих та середніх підприємств відсутні наукові підрозділи, в їх роботі не використовуються винаходи, корисні моделі та інші об'єкти ІВ, але попри такого стану воно активно використовують інноваційний підхід в своїй діяльності, активно залучаючи своїх співробітників до раціоналізаторської діяльності, вносячи прогресивні зміни і в організацію виробничого процесу і в результати його практичного здійснення.

Стратегічний підхід до управління ІВ прогнозує бачення стратегічного шляху розвитку промислового підприємства, розуміння принципів та закономірностей його ефективного розвитку на всіх рівнях, знання цілей (місії) діяльності. Поєднує в собі низку найбільш важливих під систем, ефективна дія яких і забезпечує підприємству відповідність базовим принципам стратегічного управління. Для практичної реалізації стратегічного підходу до управління ІВ необхідно використовувати всі найпрогресивніші досягнення науки і психології, що дозволяє у процесі управління вирішувати всі можливі проблеми, сформувати більш зрілі партнерські взаємовідносини між стейкхолдерами, які сприятимуть досягненню цілей і виконанню місії підприємства.

Поняття стратегічного підходу до управління ІВ включає в себе плани та напрямки виробничих дій, послідовність прийнятих рішень та методи, що дозволяють оцінити, провести аналіз і розробити ефективну систему для сфери інтелектуальної власності з метою ефективного реалізації стратегії підприємства.

Самостійне використання стратегічного підходу до управління ІВ, на наш погляд, не зможе забезпечити виконання всіх поточних завдань, які стоять перед підприємством в сфері інтелектуально-інноваційної діяльності. Звісно, що завжди слід планувати розвиток підприємства в майбутньому, але такого роду розвиток завжди базується на поточних результатах діяльності.

Прибутковий або результативний підхід до управління ІВ орієнтований на досягнення кінцевого результату виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства, в якості якого частіше всього визначають отримані доходи (прибутки).

Характеризуючи цей підхід, можемо зазначити, що він всіляко підтримує діяльність, спрямовану на

отримання кінцевого результату – прибутку або іншої користі завдяки створенню та використанню об'єктів права інтелектуальної власності в усіх напрямках виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства [6, 8, 11]. Складно вказувати на недоліки такого прагнення, але все ж відмітимо той факт, що такий підхід притаманний всім системам, методам та моделям управління. Немає жодного підприємства, яке б на прапорах своєї місії заперечувало б важливість та необхідність отримання прибутку від своєї виробничо-комерційної діяльності. Такого роду загальність цього підходу не дозволяє виділити специфічні риси об'єкту управління (інтелектуальної власності), що в певній мірі впливає і на ефективність процесів створення, дистрибуції та використання об'єктів ІВ.

Висновки та напрямки подальших досліджень.

Таким чином, розглянуті підходи до управління інтелектуальною власністю знаходяться в безпосередньому взаємозв'язку. Дані підходи дозволяють виявити основні елементи системи, визначити їх зв'язки та залежності (системний підхід), цілі та напрямки інноваційного розвитку системи (інноваційний підхід), розглянути бізнес-процеси системи, що дозволяють ефективно здійснювати управління інтелектуальною власністю (процесний підхід), а також сформувати стратегію розвитку підприємства на основі інтелектуальної власності відповідно до потреб потенційних споживачів (маркетинговий підхід) та адекватним інформаційним забезпеченням процесу управління інтелектуальною власністю (інформаційно-відтворювальний підхід). Комплексний розгляд процесу управління ІВ надає позитивний вплив на функціонування підприємства у зовнішньому середовищі, дозволяє виявити екзогенні та ендогенні фактори і знизити їх негативний вплив на об'єкт управління.

Ефективна система управління ІВ є надзвичайно важливим елементом в системі формування інтелектуальних активів промислового підприємства. Але на сьогодні на вітчизняних підприємствах, на наш погляд, відсутня в достатній мірі ефективна концепція управління вказаними процесами. Для її створення необхідно в максимальній мірі враховувати існуючі недоліки наявних підходів до управління ІВ, визначених в попередньому підрозділі дисертації.

Детальний аналіз організаційно-економічних підходів до управління ІВ на промисловому підприємстві дозволяє зробити висновок про найбільшу ефективність таких методів управління інтелектуальною власністю як системний та процесний, які надають підприємству особливу ефективність при належному маркетинговому забезпеченні. Подібне твердження ґрунтується на тому, що при застосуванні інших варіантів управління ІВ в центрі управлінського процесу знаходиться якийсь один фактор (інноваційний, інформаційний чи споживчий), що, на наш погляд, є не в достатній мірі ефективним. Тому, виходячи з викладених вище посилок, можемо стверджувати, що поєднання в одній системі (підході) до управління ІВ переваг системного та процесного підходу може забезпечити найбільший рівень ефективності в управлінні ІВ. При цьому значно більше

уваги слід приділити і маркетинговому забезпеченню цього процесу, так як без достовірних ринкових факторів процеси створення, дистрибуції та споживання об'єктів ІВ не зможуть в повній мірі задовільнити потреби та надії правовласників. Виходячи з вказаних посилок, пропонуємо до практичного використання в якості напрямку подальших досліджень теоретико-методичні положення системно-процесового підходу до управління інтелектуальною власністю промислового підприємства з посиленням маркетинговим забезпеченням.

Список літератури

1. Перерва П.Г. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник / П.Г.Перерва, В.І.Борзенко, Т.О.Кобелева; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків: Планета-Принт, 2019. 1002 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/415723>.
2. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Compliance risk in the enterprise // *Стратегія інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард-2017"*: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молод. вчених (Харків, 27 грудня 2017 р). Харків: НТУ «ХПІ», 2017. С. 54-57. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/34528>
3. Бутнік-Сіверський О.Б. Методологія оцінки вартості майнових прав інтелектуальної власності та практичні аспекти її застосування: *monograph*. Київ: Інтерсервіс, 2020. 344 р. URL: http://ndiiv.org.ua/Files2/vydannia_2020/method.evaluation.pdf
4. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva, Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 р.
5. Витвицька О.Д., Кобелева Т.О., Перерва П.Г., Ковальчук С.В. Стратегічне управління розвитком підприємства на засадах інтелектуальної власності // *Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки)*: зб. наук. пр. Харків: НТУ "ХПІ", 2022. № 1. С. 52-57. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60492>
6. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплексного захисту машинобудівного підприємства // *Економіка: реалії часу*. 2018. № 1 (35). С. 98-106. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2018/No1/98.pdf>
7. Перерва П., Маслак О., Кобелева Т., Кучинський В., Ілляшенко С. (2021). Ефективність інформаційних технологій в управлінні інтелектуальною власністю промислового підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*, (1), 53–58. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2021.1.53>
8. Вірченко В.В. Інтелектуальна власність: теоретичні витoki та економічні імперативи розвитку. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 488 с. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf4](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf4).
9. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54748>
10. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobielieva T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc: LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
11. Ткачова Н.П. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Формування інноваційної та інвестиційної політики промислового підприємства на засадах збалансованої системи показників // *Вісник НТУ "ХПІ"*: зб. наук. пр. Темат. вип.: *Технічний прогрес та ефективність виробництва*. Харків: НТУ "ХПІ", 2015. № 59 (1168). С. 96-100. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/20638>
12. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
13. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Маркетингові підходи до моніторингу кон'юнктури товарного ринку промислового підприємства // *Екон. вісник НТУУ «КПІ»*: зб. наук. пр. Київ: НТУУ «КПІ», 2017. № 14. С. 468-477. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108749>
14. Кобелева Т.А., Перерва П.Г. Корупція як складова частина комплексної програми // *Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному*

- середовищі: зб. тез наук. робіт 2-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 28-30 листопада 2017 р. – Кременчук, 2017. С. 135-139. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VfD6QJxttC6E07GewolQywXXc1jhzY8/view>.
15. Кобелева Т.О. Сутність та визначення комплаєнс-ризиків. Вісник НТУ «ХП»: зб. наук. пр. Екон.науки. Харків: НТУ «ХП», 2020. № 1 (3). С. 116-121.
 16. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. The definition of industry park electrical products // Scientific bulletin of Polissia. Part 2. № 3 (11). 2017. P. 4350.
 17. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. Forecasting industry park electrical products // Scientific bulletin of Polissia. 2017. Part 2. № 4 (12). P. 106111.

References (transliterated)

1. Pererva P.G. (2019) Intelektualna vlasnist: mahisterskyi kurs: pidruchnyk [Intellectual property: masters course: textbook] / red.: P.G.Pererva, V.I.Borzenko, T.O.Kobieliava; Nats. tekhn. un-t "Kharkiv. politekhn. in-t". –Kharkiv: Planeta-Print. 2019. 1002 s. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/415723>.
2. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobieliava T.O. (2017) Compliance risk in the enterprise // *Stratēhiyi innovatsiynoho rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy, perspektyvy, efektyvnist "Forvard-2017": tr. 8-yi Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. stud. ta molod. vchenykh, 27 hrudnya 2017.* [Strategies of innovative development of the economy of Ukraine: problems, prospects, efficiency "Forward-2017": tr. 8th International. scientific-practical Internet conf. stud. and young. scientists, December 27, 2017]. Kharkiv: NTU "KhPI". S. 54-57. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/34528>
3. Butnik-Siverskyi O.B. (2020) Metodolohiya otsinky vartosti maynovykh prav intelektualnoyi vlasnosti ta praktychni aspekty yiyi zastosuvannya [Methodology for assessing the value of intellectual property rights and practical aspects of its application]: *monograph*. Kiev: Interservis, 344 p. URL: http://ndiiv.org.ua/Files2/vydannia_2020/method.evaluation.pdf
4. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva., Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
5. Vytvytska O.D., Kobieliava T.O., Pererva P.G., Kovalchuk S.V. Stratēhichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstva na zasadakh intelektualnoi vlasnosti [Strategic management of the development of the enterprise on the basis of intellectual property] // Bulletin of NTU "KhPI" (Economic Sciences): coll. of science pr. Kharkiv: NTU "KhPI", 2022. № 1. S. 52-57. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60492>
6. Kobieliava T.O., Pererva P.G. Formuvannia systemy ekonomichnoi stiikosti ta komplaiens zakhystu mashynobudivnoho pidpriemstva [Formation of the system of economic stability and compliance of the protection of the machine-building enterprise] // *Economics: realities of time*. 2018. №1 (35). S. 98-106. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2018/No1/98.pdf>
7. Pererva P., Maslak O., Kobieliava T., Kuchynskyi V. & Illiashenko S. (2021). Efektyvnist informatsiinykh tekhnolohii v upravlinni intelektualnoiu vlasnistiu promyslovoho pidpriemstva [The effectiveness of information technologies in the management of intellectual property of an industrial enterprise]. Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences), (1), 53–58. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2021.1.53>
8. Virchenko V. (2013) Evolyutsiia pidkhodiv do klasyfikatsiyi obyektiv intelektualnoyi vlasnosti [Evolution of approaches to the classification of intellectual property objects] // *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2013. Vyp. 144. S.5-7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2013_144_3
9. Kobyelyeva T.O. Komplaiens-bezpeka promyslovoho pidpriemstva: teoriya ta metody: monohrafiya [Compliance-safety of an industrial enterprise: theory and methods: monograph]. Kharkiv: Planeta-Print, 2020. 354 s. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54748>
10. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
11. Tkachova N.P., Pererva P.G., Kobieliava T.O. Formuvannia innovatsiinoi ta investytsiinoi polityky promyslovoho pidpriemstva na zasadakh zbalansovanoi systemy pokaznykiv [Formation of the innovative and investment policy of an industrial enterprise on the basis of a balanced system of indicators] // Bulletin of NTU "KhPI": coll. of science pr. Topic. issue : Technical progress and production efficiency. Kharkiv: NTU "KhPI", 2015. № 59 (1168). S. 96-100. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/20638>
12. Starostina A.O. Marketynh: teoriya, svitovyy dosvid, ukraiynska praktyka: pidruch [Marketing: theory, world experience, Ukrainian practice: under the leadership]. K.: *Znannya*, 2009. 1070 s.
13. Pererva P.H., Kobieliava T.O. Marketynhovi pidkhody do monitorynhu koniunktury tovarnoho rynku promyslovoho pidpriemstva [Marketing approaches to monitoring the commodity market situation of an industrial enterprise] // *Ekonom. gazetteer of NTUU "KPI"*: coll. of science pr. Kyiv: NTUU "KPI", 2017. № 14. S. 468-477. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108749>
14. Kobieliava T.A., Pererva P.G. Korruptsiya kak sostavlyayushchaya komplaiens-programmi [Corruption as a component of the compliance program] // Strategic prospects for the development of economic entities in an unstable economic environment: sb. thesis of sciences. robit 2-ї All-Ukr. sci.-pract. Internet conf. from international I will participate, 28-30 leaf fall 2017 - Kremenuchuk, 2017. S. 135-139. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VfD6QJxttC6E07GewolQywXXc1jhzY8/view>.
15. Kobieliava T.O. Sutnist ta vyznachennia komplaiens-ryzyku [The essence and definition of compliance risk]. Bulletin of NTU "KhPI": coll. of science Ave. of Economic Sciences. Kharkiv: NTU "KhPI", 2020. № 1(3). S.116-121.
16. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. The definition of industry park electrical products // Scientific bulletin of Polissia. Part 2. № 3 (11). 2017. P. 4350.
17. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. Forecasting industry park electrical products // Scientific bulletin of Polissia. 2017. Part 2. № 4 (12). P. 106111.

Надійшла (received) 21.03.2023

Відомості про авторів / About the Authors

Маслак Марія Володимирівна (Maslak Mariya) - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3322-740X>; e-mail: mariya.maslak2016@gmail.com